

vdarcev v minuti menje, ampak več, tako da jih v 8 urah pomnožimo za okolo 15000. Ubogo srce se ni spočilo, ampak se po noči čezmerno utrudilo. Zato pa človek drugi dan komaj iz postelje vstane, je ves utrujen, za nobeno delo ni sposoben. Pravijo, da ga lasi bolijo, v resnici pa je srce zdelano. Še sosa se tako zdela, da mora človek začeti hirati in naposled pred časom — umreti.“

Gospodarske stvari.

Podiranje dreves.

Ni vse jedno kedaj drevo poderemo, da lesa dobimo. Marveč gledati je v kaj hočemo dobljeni les porabiti, namreč ali nameravamo sploh kos gozda posekati in zemljo za kaj druga prirediti, ali želimo lesa za stavbe, za žaganje desek, ali samo za kurež. Tudi je ozir jemati, ostane li podreno drevje več časa v gozdi ali se precej poseka in zloži, da se hitro posuši. Drevesa niso vselej enakomerno vlažasta, na kar je tudi gledati, kedar jih posekavamo.

Pozno jeseni in po zimi drevesa mirujejo ali spijo, sok se v njih ne pregibava in ne pretaka in so menje napolnjena z vlago in mokroto, kakor spomladi in po leti. Zato se jeseni in po zimi vsekani les hitreje suši, ker ima menje vlage in mokrote izhlapiti. Vsled tega pa takšen les tudi menje trohni. Kdor tedaj želi, da mu les mogoče dolgo netrohnen, trpežen ostaja, ta mora dotična drevesa pozno jeseni ali po zimi sekati. Drevesca pa za štange, ki se imajo obeliti, sekajo proti spomladi, ko sok uže kroži, ker se tako skorja leži lupiti da.

Les za obroče, katerim skorje ne olupijo, sekajo le pozno jeseni in po zimi, ko se skorja trdno drži. Drugače je z borom, smreko, čegar skorjo hočemo za čreslo odlupiti. To posekamo po leti, ko še raste. Ako pa jej skorjo pustiti hočemo ter želimo, da se njeni les hitro suši, pustimo posekano drevo ležati, dokler mu igličje ali šilovje ne odpadne.

Nekateri posekavajo gozde tako, da želijo, naj bi iz zemlje zaostalega štorovja pogualo novih dreves. Tudi za to delo sodi naj bolje pozna jesen in zimski čas, kajti sedaj bodo štori najkrepkejših mladik poganjali. Po leti posekanih dreves štori nikoli tako lepega mladega lesa ne poženo. Kedar pa hočemo kako drevje, grmovje posekati in zemljo vsega koreninja očistiti, tedaj moramo se tega dela po leti poprijeti. Kajti v tem časi najleži korenine uničimo. Vrbinje ali bekovino za košarje porezavajo rano spomladi; ker je takrat šibje najlepše in tudi vrbe najmenje škodo trpijo.

Mnogi jemljejo tudi na mesec ozir, ter drevesa le starega sekajo, ako hočejo les rabiti za stavbe, deske, mladega pa, če hočejo

gozd izrjavati in zemljo v njivo, vinograd, vrt obrniti. Vendar zopet drugi tajijo vsako uplivanje meseca na rastlinstvo ter jim je vse to le — prazna vera. Vsakako še reč ni dovolj jasna!

Kmetje so hudo zadolženi, zlasti nemški vkljub hvalisanej nemščini. Tako pride na enega kmetkega človeka na Tirolskem dolga 253 fl. v Salcburškem in spodnji Avstriji 249 fl. Štajerskem 213, gornji Avstriji in Koroškem 213, na Kranjskem, kder je nemška kultura ljudi vendar menje oblizala, pa 135 fl.

Pomologično društvo, kateremu veleza-sluzni načelnik je grof Henrik Attens v Gradci, zborovalo je tam meseca novembra in sklenolo izdajati poseben list sadjarstvu v prospeh. Dohodkov je imelo 637 fl. stroškov, 442 fl., ostane torej v blagajnici 194 fl. Več v posebnem sestavku.

Sejmi. 2. januarja Buče, 5. januarja Maribor, 12. jan. Šmarije, Planina.

Dopisi.

Iz Maribora. (Čitalnica, smrt, odr-tija, božičnica.) Čitalničnega občnega zbora udeležilo se je precej čitalničarjev. G. predsednik dr. Orozel pozdravi navzoče v daljnem govoru, se zahvali odbornikom za vrlo sodelovanje zlasti pa g. pevovodji, ki je osnoval pevski zbor. Tajnik g. Strašek poroča, da štejemo sedaj 69 čitalničarjev, da se je z gospo Šrameljnovno sklenola nagodba proti 1/2 letnej odpovedi, čitalnica se je udeležila Sokolske svečanosti v Mozirji. V odbor za l. 1885 izvoljeni so gospodje: dr. Orozel, predsednik, J. Strašek tajnik, Jož. Rapoc, denarničar, dr. Pekolj. dr. Šerbec, dr. Glančnik, dr. Ipavec, dr. Mlakar in J. Vrančič, odborniki. — Umrl je znani pozlatar A. Kotnik. — Sodnija prejela je 71letnega Eichholzerja zaradi odušstva, ker je po 20—50% iztirjeval: dobro bilo bi, ko bi prejeli ptička, ki z denarjem nekega vinotržca baranta, menda mu mešetar več obresti donaja, nego vinska trgovina! — Šolske sestre priredile so otrocišem lepo božičnico in odlično občinstvo razveselile z lepim igrokazom, katero so deklice izvrstno igrale. Navzoči so bili tudi Njih eksclenca milostljivi knezoškof in mestni župan.

Iz Celja. (Ministerski list — župan Malle — šolski svet — božičnica.) Justično ali pravosodno ministerstvo znače z novim letom izdajati poseben list: „Verordnungsblatt des Justizministeriums“. Naročnina 2 fl. pošilja se na adresu: k. k. Hof- und Staatsdruckerei, Wien, I. Singerstrasse, 26. List bo važen ne samo za sodnike, juriste,

ampak tudi za občine, ker bode naredbe ali zaukaze donášal justičnega ministerstva do nižjih sodnij, ki obveljajo v hipu objavljenja. Nadejamo se, da se priobčijo tudi naredbe gledé na rabo slovensčine pri sodnijah, katere se sedaj tako tolmačijo, da nam Slovincem skoro nič ne koristijo, zlasti štajerskim. Na Kranjskem n. pr. vsprejemajo v zemljiščne knjige slovenska vknjiževanja, na Štajerskem jih pa vselej predstavljajo na nemško. Sploh opozarjamo občinstvo na gori omenjeni „Verordnungsblatt“. — Župan okoličanske občine, g. Mallé, je županstvo položil. Novi okrajni šolski svet ima sicer nemško-liberalnega načelnika (Mravljaka, ker je pisac Stibenegg propal) toda večina je slovenska. Slovenci so namreč 4, liberalci pa 3, ker načelnik ne glasuje. Živeli Slovenci. — Božičnica kat. podp. društva se je krasno obnesla, gospa baroninja Regina Vlašičeva je razdelila darov vrednih 300 fl. No, Rakuschevci, ali društvo ne stori nič za deco, kakor ste nedavno žvekali? Več v „Cerkveni prilogi“!

Od sv. Martina na Pohorji. II. (Sad nemško-liberalnega šuntanja). Šnopsa pijanej druhali reče Štefan Vrečko: „zdaj se bomo notri (v Spesovo krčmo) zagnali, da bomo podrlí mizo in vse vkup, da Radaj ne bo pridgoval“. Nekdo dostavi: „tepsti jih ne smemo, pa suvati jih moramo“, a zopet drug reče: „le po njih, pa natolét“. Na to sklene dr. Radaj zborovanje pretrgati, zapusti krčmo in odide s spremljevalci, a za njim pritiska druhal kamenje pobirajoč. V tem hipu stopita zmes žandarja Simon Štrucelj in Mih. Belšek in zabranita nadaljšnje nadlegovanje mariborskih gospodov. Žandarja pa ostaneta v št. Martinu, ker je okolo 200 ljudi po krčmah se potikalo in se je uredov bilo bati. Bila je 10. ura predpoldnem. Res začeta se Fr. Rebernik in Jurij Korén pred Spesovo krčmo klofutati pa sta pristopivšim žandarjem rekla, da sta le „špas“ imela. Žandarja odideta v občinsko uradnico in sedaj je 2 uri mir. Le Štefan Vrečko hodi od krčme v krčmo, plačuje vino in išče prepirov. Pri Pliberšku razžali Jero Kapunovo, ki mu s klofuto vrne, na kar Štef. Vrečko kamen pobere in Jero po glavi udari, da jo kar kri polije in pretrga židani robec. Župan Bojtinski, Fr. Žigart, naznani to žandarjema, ki takoj prideta in Štef. Vrečkota v občinsko kajho ženeta. Imela sta do tega oblast od svojih višjih. Pijanci zapazijo to iz Spesove krčme in Janez Vrečko zavreši: „branimo ga“. Vse hiti tavun, tudi župan Ant. Vrečko pa nečo dati žandarjem ključa od kajhe, Štef. Vrečko se vrže na tla in se brani na vso moč kričajoč: „pomagajte mi, ne pustite bezicerja žandarjem zapreti“. Ob enem upije Jan. Vrečko „branimo ga, udarimo po žandarjih, ubijmo jih“ in M. Brentuša: „le nad žandarje“, župan A.

Vrečko pa z očmi treska in miga, naj pomagajo. Ko se druhal bliža žandarjem, obrne se S. Štrucelj, napne puško, ki pa naglo sama sproži, kar ljudi malo splaši. Žandarja zgrabita Štef. Vrečkota in potisneta v občinsko pisarno. Toda za njima vdere vsa druhal upijajoč: „ubijte žandarje“ in Janez Vrečko, M. Brentuša, Seb. in Jur. Sorko pa Hochler trgajo žandarjem puške iz rok, S. Štrucelj padne na eno koleno in Štef. Vrečko mu zbeži s pomočjo župana Vrečkota v Spesovo krčmo.

(Dalje prih.)

Iz Ljubljane. (Matičarjem in prijateljem Maticе na znanje.) Takoj po božičnih praznikih pričnò se razpošiljati društvene knjige za leto 1884. Udje dobè troje knjig, namreč: „Letopis“ za l. 1884., „Črtice duševnega žitka štajerskih Slovincев“ in „Lovčeve zapiske“ II. del. Ob enem z oddajo knjig letošnjega leta se bo, kakor se godi to pri družbi sv. Mohora, pobirala od društvenik ov tudi udnina za prihodnje leto, da bo odboru slednjè možno, vzdržavati red v izdavanji knjig. Le na ta način je mogoče o pravem času zvedeti pravo število plačujočih (in le na te se more Matica ozirati) društvenikov in določiti, po koliko iztisov naj se posameznih knjig tiska. S tem bo ustrezno obema: društvenikom, da pridejo poprej do svojih knjig, odboru pa, da ima manj truda in sitnosti. Pri tej priliki se slovensko občinstvo opozarja tudi na bogato matičino književno zalogo, obstoječo iz društvenih knjig pretečenih let, katerim se je kupnaca znatno znižana, posebno na „Spomenik“, najlepšo v slovenskem jeziku tiskano knjigo, kojega hrani Matica še do 500 izvodov in kojemu se je kupnina tudi znižala.

S kranjsko-štajerskih hribov. (Nekaj dobrih nasvetov) Na Slovenskem še vse preveč nemškutarimo, da bi tujec mislil, da tukaj Nemei prebivajo. Proč torej z nemškutarijo. Naj vsak tujec precej na prvi hip vidi in čuje, da je na Slovenskem. Trgovci, obrtniki si naj spravijo slovenske štampilje, firme, pečatnike, kuverte, tablice, napise. Občinski in okrajni uradi naj uradujejo slovenski, notarji in advokati naj pišejo slovenske vloge. Saj imamo do vsega tega pravico v 19. členu osnovnih pravic. Slovenec ne velja pred Bogom in zakonom menje kakor Nemeč; le če se sam zaničuje, postane „podlaga tujčevi peti“ kakor naš slavni Koseski piše. Naposled še svetujem našim gospodarjem, naj si za novo leto priredijo „Zapisne knjižice“. Na eni strani naj po vrsti zapisujejo dohodke, na drugi pa stroške. Tako bodo ob leti videli, gre li gospodarstvo naprej ali nazaj, in kde ter lahko krenejo drugo pot. Za umno gospodarstvo jo to potrebno. Veselo novo leto! G. Križnik.

Iz Škal. (Prepiri z grajščakom.) Iz Dunaja smo dobili novega grajščaka, rodom Juda Marsikaj se je spremenilo. Enkrat se nam po grajščinskem povsod pobirajo brvi in mostiči čez vode, da ne moremo lahko ob nedaljah in praznikih v

cerkvo. Prišlo je uže do raznih tožeb. Prej tako ni bilo. Na dalje opazujemo, da se na grajščinskem ob nedeljah in praznikih dela. Tako so dne 21. grudna t. l. na kvaterno nedeljo tesarji tesali, kar so mogli. So li totti tesarji tudi Judje? Ne, ampak so kristijani po kakšni, ki ne marajo za božje in cerkvene zapovedi. To je res žalostno. Želimo, da se poboljšajo. Šest dni slobodno tesarijo, v nedeljo in praznik pa ne. Čujemo, da tudi družina na Judovskem gradu je krščanska pa ne vidimo nje veliko v cerkvi božja.

Od Nove cerkve. (Popravki.) V članek o zvezi novocerkvske fare s Strassburškim kapitelnom vrinole po se nekatere bistvene pomote, ktere treba popraviti. „Schware“ se doslej niso nobeden tamošnji farni predstojnik pisali, ampak Jan. And. Sevarc, živeli so tam pred 200 leti. Izostala je enkrat besedica „krški“ (knezoškof), ki nam naznanja, da „krški“ mil. knezoškof oddajajo Strb. kanonikate. Poslednjič se je en stavek celo zmedel. „Proštija“ združena je z 1 kanonikatom kršk. stol. kapitelna. „Dekanova prebenda pa ostaja izpraznena.“ Interkalarni dohodki utegnejo z lepim p. n. Strassb. kapitelnu pripasti.

J. V.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ministerstvo je volitve za trgovinsko in obrtno zbornico, ko so Čehi ravnokar zmagali, neveljavne proglasilo. Čehi hočejo baje pritožiti se pri upravnem sodišči. — Liberalci silno delajo, da bi jihovi kandidati zmagali pri volitvi za trgovinsko in obrtno zbornico v Gradei. Posebni odbori lovijo trgovce in obrtnike, načelnik odboru v Mariboru je Pfriemer, v Celji Lutz. Ormoži Kautzhammer, Ptuiji Schulfink, Ljutomeru Steyer, Brežicah dell Cott, Laškem Larisch, Slov. Gradci Bouvier, Slov. Bistrici Steiger. — Judovskoliberalno mešetarstvo in proti krščansko goljufno trženje pouzročilo je velik nemir mej trgovci, povsod same goljufije, samoumori in kride. Tudi v Ljubljani imajo take nedostatke. Eskomptna banka potegnena je v Thinkelnov konkurs z 250.000 fl. a sedaj jej še njeni uradnik Zenari ukrade 100.000 fl. hoče ubežati pa ne more in se ustrelil. Veliko trgovcev, cele rodbine so v nevarnosti, nek Stökl zgubi 25.000 fl. Tako se liberalci sami uničujejo. Zenari in Stökl sta pristaša nemško-liberalne stranke. — Na Moravskem so na novega leta den pri vseh cerkvah eno uro s vsemi zvonovi zvonili v znamenje, da se začne 1000letnica smrti sv. Metoda. — Baroninja Reyer snuje zavetišče v Celoveci za nesrečna, spri-dena dekleta; veseli nas čuti, da je svitla cesarica in več princesinj položilo lepih darov za novi zavod. — Hrvatski sabor zboruje v Zagrebu, tudi Starčevićancem je uhod dovoljen pa jih ni.

Vnanje države. Rusi nameravajo svojo upravo prenarediti, pa kakor so pri nas konservativci in

liberalci tukaj si navskriž, tako tam reakcionarji in naprednjaci. Razven Batuma otrjujejo s silnimi šancami Rusi tudi Kars in Mihajlov. — Nemški kancelar Bismark namerava baje odpotovati v južne kraje, v Egipt ali celo Madeiro, otok v Atlantiškem morji; pravijo tudi, da mej potovanjem obišče Pariz, ker hoče Francoze vsakako potolažiti. Če je res, potem bi to kazalo, da pride mej Nemčijo in Angleži naposled do resnobnega razpora; kajti Francoze zamore Bismark le proti Angležem rabiti, ker bi nemško brodovje združeno s francoskim bilo angleškemu kos. — Italijanska vlada pošlje v afriško Kongo deželo lepa dva parnika, ki peljata seboj 300 mož in 8 kanonov — Papež Leon XIII so pisali ruskemu carju zavoljo katoliških Poljakov in Rusov ter ob enem omenili 1000letnice sv. Metoda. Kardinal Konsalvini je umrl. — Črnogoreci in Albanci so se sprli zavolje ribljenja več Črnogorcev je ranjenih, 20 Albancev vsmrtenih. — Strahovit potres razsaja v Španskem (ob enem sunilo je tudi v Terbiži na Koroškem in Zagrebu), v pokrajini Andaluziji ubilo je 200 ljudij, Granadi in Malagi 266, polovica prebivalcev v Albanueli je vsmrtena, mesto Alhama je razdrto. 300 ljudi končanih; stolne cerkve v Sevili, Granadi in Giraldi so močno poškodovane, To je strahovita novica.

Za poduk in kratek čas.

Trdnjave pod Pohorjem in za Dravo.

II. Srce mi je veselja igralo, ko izvem, da so omahljivega, skrivnega, pretegnenega streljača posilinemska lepozivotna „frava“, se dali zapisati v bukvice nemškega šulfereina Podajmo se naprej do pete trdnjave. Ta je uže grad. Na eni strani je okovarjen od farofa, na drugi ga zakriva konjsk hlev. In streljač? On je v lice kosmat, kakor lisica od zaja. Pa ne zna nič streljati, ker v šulfereinski kosarni še ni „turnusa“ napravil. Tudi vedel ni, v kakšne bukvice se je zapisal on in njegova „fravica“. Zatorej sem mu ves klavern djal, naj v božjem in svojem imenu iz šulfereinske kože smukne, dokler je mlad, kajti v starosti se bo težko naučil po nemškutarsko streljati, ako se v mladosti ni. Pritrdil mi je, da rad to stori, prvič, ker ima krčmo, drugič, ker mora vsako leto goldinarček dati za stavljenje šulfereinskih šol. Naročil se je na „Gospodarja“ tistega, ki v Mariboru vsak četrtek beli dan zagleda, od katerega se baje govori, da je nemškutarjem punčica v očesu.

Šesta trdnjava. Ta je pač zanimiva. Ona ima naprej vrt, in streljač hodi z nabito puško pri zaprtih dverih ven in notri. Akopram jaz nemškutarijo posebno ljubim, sem vendar enkrat v to šesto trdnjavo šel, v nji prebivajočega nemškutarskega streljača gledat. To je bilo tako.